

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

5. Quinta. Matrimonium, vel sponsalia cum alio, seu alia contraxisse.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

quam fuit, ad Iudicem confugiens utraque mulier, sibi exponebat pro viro Caium: quam ergo in utroque foro Caius ducere obligabitur, præsertim nunc post Tridentinum.

8. Dixi (Bertæ penitus inficiæ) nam si sciisset, cum sic fuisset in culpa, non esset in utroque foro Berta vllatenus audienda. Dixi (item post Tridentinum) nam antea (imò, & nunc ubi Tridentinum non est promulgatum) sponsalia per copulam transibant in Matrimonium de præfenti. Quare tunc hic casus coincideret cum præcedente allato num. 11.

9. Sed jam Respondeo ad casum propositum, Pontius, l. 12. mar. cap. 14. Coninch. d. 23. dub. 14. concl. 4. alique quos citat, & excipit Castrop. de spons. d. 1. p. 22. num. 6. sustinent, solvi priora sponsalia, idque propter damnum illatum posteriori Sponsæ, ob habitam cum Sponso copulam, quod damnum reparari non potest, nisi per subsequens Matrimonium. Quare in hac sententia Caius est Bertæ concedendus, nisi forte idem Caius Catharinam cognovisset, tunc enim prævalere non est dubium priora sponsalia.

10. Sanchez, verò, l. 1. mar. d. 49. & Aversa loc. cit. Res. Sex. d. 1. alios citantes docent, non dissolvi, adeoque Caium in quocunque foro esse Catharinæ reddendum. Ratio est, quia jus prioris sponsaliti, ne vnguem quidem diminui potuit per secunda sponsalia iniuste inita, & prorsus nulla, unde impedimentum publicæ honestatis non patientia. Cuius ergo alio modo, augendo dotem, consulat Bertæ.

11. Illud faterur hæc sententia posterior, si forte magnum periculum imminet Bertæ, Catharinæ verò nullum, vel leve damnum ex privatione conjugii cum Caio, tunc per accedens prævaluitur conditionem Bertæ, quatenus, ob charitatem, Catharina debeat priora sponsalia remittere, ut à damno tam gravi Berta liberetur. Atque hanc solam doctrinam fortasse admittit Diana p. 1. r. 2. ref. 70. si attendi legatur, quavis, multis citatis, videatur esse in priori sententia.

12. Obijcies contra hanc posteriorem sententiam Sanchez. Diximus Lib. 7. in Decal. cap. 5. §. 3. num. 35. cum communione sententia, si quis post Votum simplex Castitatis Deo promissum violavit honestam puellam sub promissione Matrimonii, debere postponere Votum, & puellam ducere. Ergo multo magis idem debet quis in simili violatione facere post sponsalia homini promissa.

12. Respondeo, disparitatem ibidem à me insinuatam fuisse, nam Votum cum obliget ex virtute Religionis circa Deum, qui non est tam rigidus exactor, ut homo, quique benigne iudicatur suum jus remittere in concurrentia juris iustitiæ, quod est homini servandum, non adeo urget, ut promissio facta homini, qui non facile suum jus remittere præsumitur, quare hæc semper urget fortius. Alias responsiones lege apud Aversam citatum.

14. Obijcies iterum cum Castropalao loc. cit. contra hanc eandem sententiam Sanc. Si equum Petro liberaliter promissum vendas Ioanni, pretio accepto, & consumpto, equum Ioanni trahere obligaris, arg. l. Quoties, de re vendic. ubi res solum vendita vni; sed alteri, & vendita, & tradita, huic debetur. At per priora sponsalia te in Matrimonium promissisti, per secunda vero te quasi vendidisti recepto pretio copulæ, quin imò, & tradidisti te, seu corpus tuum, si non, quoad dominium, saltem quo ad usum. Ergo hæc secunda sponsalia exequi debes, non priora.

15. Respondeo, falsum est, priora sponsalia comparari posse promissioni liberali de dando, v. g. equo: quavis enim ea habuerit initium à libera voluntate; tamen cum sint onerosa, sanè obligantia sunt, & mere liberalia non sunt, posita repromissione alterius. Falsum item nihil pretii recepisse Sponsum in prioribus sponsalibus, ut videtur supponere Castropalaus; recipit enim promissionem, quasi pretium suæ promissionis.

Falsum denique, se Sponsum quasi vendidisse, recepta copula, quasi recepto pretio: non enim potuit seipsum quasi vendere huic, si ante, se quasi vendiderat, seu, ut ita loquar, se inceperat vendere alteri. Neque faveat præsentæ huic venditioni, Sponsum tradidisse vsum sui corporis; cum enim id fuerit contra jus prioris Sponsæ, nihil absolute suum tradidit, at verè tuum equum tu Ioanni tradidisti in exemplo adducto. Traditio igitur illius vsum corporis nullam legitimam possessionem peperit, æquè ac non coarsit possessio legitima, quando quis rem furto ablatam, etiam accepto pretio, alteri vendit, & tradit.

16. Ex dictis posterior, hoc est Sanchez sententia est absolute præferenda. Verum, si posterior Sponsa copulam passa patetur grave damnum, prior verò nullum, vel satis leve, rediret doctrina modo data num. 11.

TERTIA DIFFICULTAS.

An aliquando valeant secunda sponsalia?

17. Franciscus sponsalia legitime inuit cum Antonia, deinde alia nova inuit cum Berta, sanè cum peccato. Sed quid deinde consecutum est? obiit Antonia, seu Religionem professæ est, seu libere, & volens recessit à sponsalibus, & Franciscus interrogavit Theologos, an obligaretur ex vi prædictorum sponsalium posteriorum, quavis cum peccato initiorum, Bertam ducere?

18. Respondet Rebellius, part. 2. lib. 4. quaest. 8. sect. 8. numer. 56. Res. Verum quæres, Franciscum obligari Bertam ducere, quia nova illa sponsalia, licet non valuerint eo modo, quo facta sunt, valuerunt tamen eo modo, quo valeat potuerunt, juxta illud juris vulgatum Alius qui non valet eo modo, quo fit, valet eo modo quo potest, ut supra cap. 2. §. 4. n. 4. diximus. At iam mortua priore sponsa, potest valere, & affectum suum consequi posterior facta promissio; ergo debet.

19. Verum respondent alii cum Castropalao, d. i. de spons. p. 22. num. 4. citans Suar. aliosque non obligari, etiam si juramentum adhibitum fuerit, quia illa nova sponsalia nullo modo valuerunt. Quare non possunt deinde fieri valida solum ob mortem, vel mutationem prioris Sponsæ, juxta illud non minus vulgatum juris. Quod ab initio fuit invalidum, tractu temporis non convalescit.

20. Ad jus allatum à Rebellio respondet hæc Castropalai sententia, illud esse verum, quando actus, dum fit, partim potest valere, partim non ita; nam tunc valebit secundum id, quod valere potest. At in casu nostro nullo modo, ne in parte quidem valida sunt illa sponsalia absolute facta.

21. Posterior sententia ex dictis, cum in illa conveniant Sanchez, & Pontius, alijs oppositi, magnum signum habet, quod vera sit, & à nobis omnino excipienda.

22. Adverte tamen ibid (absolute) quod modo dixi, nam, si nova sponsalia addita conditione, sic Franciscus iniisset: Ego promitto tibi Bertæ conjugium, si forte Catharina mea Sponsa moriatur, seu remittat promissionem illi à me factam, seu Promitto tibi Bertæ conjugium pro tempore, quo legitime ero solutus à sponsalibus à me cum alia factis. Si, inquam, sic sponsalia hæc nova iniisset, valida fuisset promissio, & tunc mortua, vel animo mutata Catharina, obligaretur Franciscus ad ducendam Bertam, quia, si tunc ejusmodi intentionem habuit Franciscus, validè contraxit pro tempore illo futuro.

23. Quid, si esset, omnibus expensis, dubium, an Franciscus habuerit intentionem hanc?

Respondeo. Aversa l. c. ait, Franciscum debere præsumi, illam habuisse, atque adeo obligari ad ducendam Bertam; si enim præsumeretur non habuisse, præsumere-

retat delictum iniustitiae contra priorem Sponsam commississe: at in jure delictum nunquam praesumitur, nisi certo constet.

24. Verum, esto, nolim, nec possim praesumere Francisci delictum, & esto, sic debeat in iudicio pronunciare iudex, qui animum internum non videt, adhuc tamen dubium remanet; an re vera Franciscus se obligaverit Bertae, nec-ne, & sic dubitatur de ipsa substantia obligationis, seu promissionis obligantis. Quare recurrit questio, an pro foro conscientiae debeat prevalere certa libertas Francisci contra dubiam promissionem? Sed id in simili dictum à nobis est sup. c. 1 §. 4. n. 10.

QUARTA DIFFICULTAS.

Sponsalia inter impeditos sub conditione, si Papa dispensaverit, An praevalent posterioribus initia inter non impeditos?

25. Caesar sciens Lucretiam sibi esse consanguineam, eam, nullo designato tempore, desponsavit sub conditione si summus Pontifex dispensaverit. Interim, antequam dispensatio expedita fuerit, nova sponsalia cum Berta nullo affecta impedimento contraxit. Obienta jam dispensatione, potestne Caesar Bertam potius (ut optat) ducere, quam Lucretiam?

26. Respondeo, mihi certum esse cum Diana, p. 11. tract. 2. res. 70. posse, supponendo non adfuisse novum consensum in Caesare post dispensationem impetratam. Ratio est, quia illa priora sponsalia nulla prorsus fuere, atque adeo posteriora fuerunt valida, & hujus ulterior ratio est, quia jus omnino prohibet sponsalia inter ejusmodi impeditos; sed ante impletam conditionem sunt impediti; ergo &c. Adde, in re quae per leges eximitur à commercio humano, & ex facto, quod à jure improbatur, nullam oriri posse obligationem, vide *L. inter stipulantem §. Sacram. ff. de Verb. signif. L. cum lex. ff. de Fidejuss.* Ergo ex promissione facta Matrimonii, quod improbatum inter consanguineos, non potest oriri obligatio pro tempore ante obtentam dispensationem, de quo loquimur; ergo illa promissio Caesaris & Lucretiae nulla fuit, & consequenter valida illa ejusdem Caesaris, & Bertae.

27. Quid si posteriora sponsalia cum Berta contracta fuissent post dispensationem jam expeditam?

Respondeo, esse distinguendum juxta superius dicta cap. 3. §. 2. n. 10. Si enim sustineas, statim, obtenta dispensatione sine novo consensu, valida esse sponsalia illa, facta sub spe, sub conditione Dispensationis, sponsalia Caesaris & Lucretiae erunt, (habita dispensatione) statim valida, & observanda. Si vero sustineas, obtenta dispensatione, non statim convalescere sponsalia, sed requiri novum consensum, seu ratificationem, quam in casu nostro supponimus, nequaquam adfuisse, remanent sponsalia priora cum Lucretia invalida, unde valida erunt posteriora cum Berta, atque haec custodienda. Nos vero, quia utramque sententiam probabilem judicavimus l. c. & iterum judicabimus infra, c. 10. de consensu c. 7. §. 3. ided breviter dicimus, si sponsalia cum Berta fuerunt, ante impetratam pro Lucretia dispensationem, contracta, Bertam fore uxorem Caesaris, qui est casus allatus n. 2. Si vero fuerunt inita post obtentam dispensationem, qui est casus allatus hoc n. 27. dicimus esse probabile, quod Berta à conjugio Caesaris sit repellenda, & quod Lucretia sit ad ejusdem conjugium advocanda, sed esse item probabile contrarium, ut patet ex dictis: Advertendo semper, debere rescindi damna, si quae facta sunt à Caesare Sponsae relictæ, & praescindendo à copula, de qua jam modo, dictum est.

1. Sponsa, vel Sponsus (in hoc enim utriusque est eadem ratio) sunt pariter innocentes, etiam si sponsalia perirent ab ipsis recedere, ut decidit cap. Quamvis de jurejurando, & patet. Quare enim cum in tali dei fractio, ob quam omnes concedimus, postea salubus recedere, si haec non est: Dixi (innocentes) qui delictum commisit, debet ex parte sua obligationem adimplere, si alter velit, ne scilicet ex sua ingratitudine lucrum reportet.

2. Quid, si Sponsa verè per vim pateretur fornicationem, quem esse casum rarissimum dixi l. 7. in Dicitur §. 2. n. 5. Sanch. lib. 1. matr. d. 5. n. 8.

Respondeo, posse adhuc Sponsum eam delectare, quidem ob fractam fidem, quam in hoc casu non fuisse supponimus, sed quia Sponsa, etiam per vim violata, vilis notabiliter efficitur, & probo veritatem fecerim sic violatam ducere, idque cum periculo te alienam prolem alendi.

3. Dictum est (Sponsa) nam ex communi sententia Sanch. Pont. l. 12. cap. 17. num. 3. & aliorum, non concedimus, si Sponsus ex violata cogere vellet cognoscere (si tamen virum posse invicem ad hoc cogi, possibile sit, quod mihi, & Tolto, §. 4. cap. 20. dictum est difficile) nam tunc, nec Sponsus hunc cogere cum ageret coactus, nec probrobus esset eum ducere, cum, virum aliquem cognovisset, deinde secundum hominum existimationem non sit. Notandum Sponsus cogere vellet sodomiticè pati, nam quia dedecus esset mulieri, ejusmodi virum proinde habere, ideo judicat Castrop. loc. max. citando nam, & hanc solam rationem, posse Sponsam illum veluti adulterem se repellere, id, quod ego limitarem, quando res est occulta, ut etiam in similibus (quando caput est solum à ratione dedecoris) dicendum est.

4. Quod dictum est de fornicatione, extenditur modo ad oscula, tactusque impudicos; per haec enim proximè, si sint frequentia, etiam fides frangitur, cum Sponsa promiserint Matrimonium, & omnia, quae illi continentur.

5. Extenditur Secundò, ad fornicationem spiritalem, id est ad haeresim. Alter enim potest recedere à viro alterum in haeresim incidisse: quod dictum in Castrop. l. 1. de spons. p. 25. num. 11. quando spiritualis est Sponsus innocens, habitare cum haeretico, & quando sumus in loco, ubi delictum haereticum redditur infamem, ut in Hispania, aliisque Catholicis regionibus. Equidem hanc limitationem, nec apud Sanchez loc. cit. nec passim apud alios lego, & probabilem etiam in Regionibus Haereticorum non consideramus, sed commendare potius Sponsam, quae nollet progredi ad Matrimonium ejus Sponsi, qui haeresim in sponsalia amplectitur; nimis enim grave est eam Catholicam, ad nubendum homini divertere, & quidem saepe Religionis, quem tamen ipsa Catholicum in sponsalibus elegerat.

6. Inquires, Fornicantis utriusque, id est Sponsi, & Sponsae, alio viro, Sponsus autem cum muliere alia, potest utriusque ad libitum à Sponsalibus resilire.

Respondeo. Communis opinio cum Sanch. l. 1. de spons. num. 9. & cum Pontio, Coninch, Layman, Guenzler apud Castropalaum, loc. cit. num. 9. quibus addo Durandum, part. 3. tract. 4. res. 284. & quidem satis probabiliter distinguit; concedit enim Sponsum posse, nec veli Sponsam, quia quod Sponsa violata à aliquo Sponsi maximum est dedecus, non autè quod Sponsa aliquem violaverit, ut modò diximus num. 3. Quare ad hoc compenlati injuria nequaquam possunt. Sed Castropalaus, loc. cit. n. 10. & quidem ex mea sententia probabiliter.